

Gazdaság

Uganda és Malawi is megelőzi Magyarországot

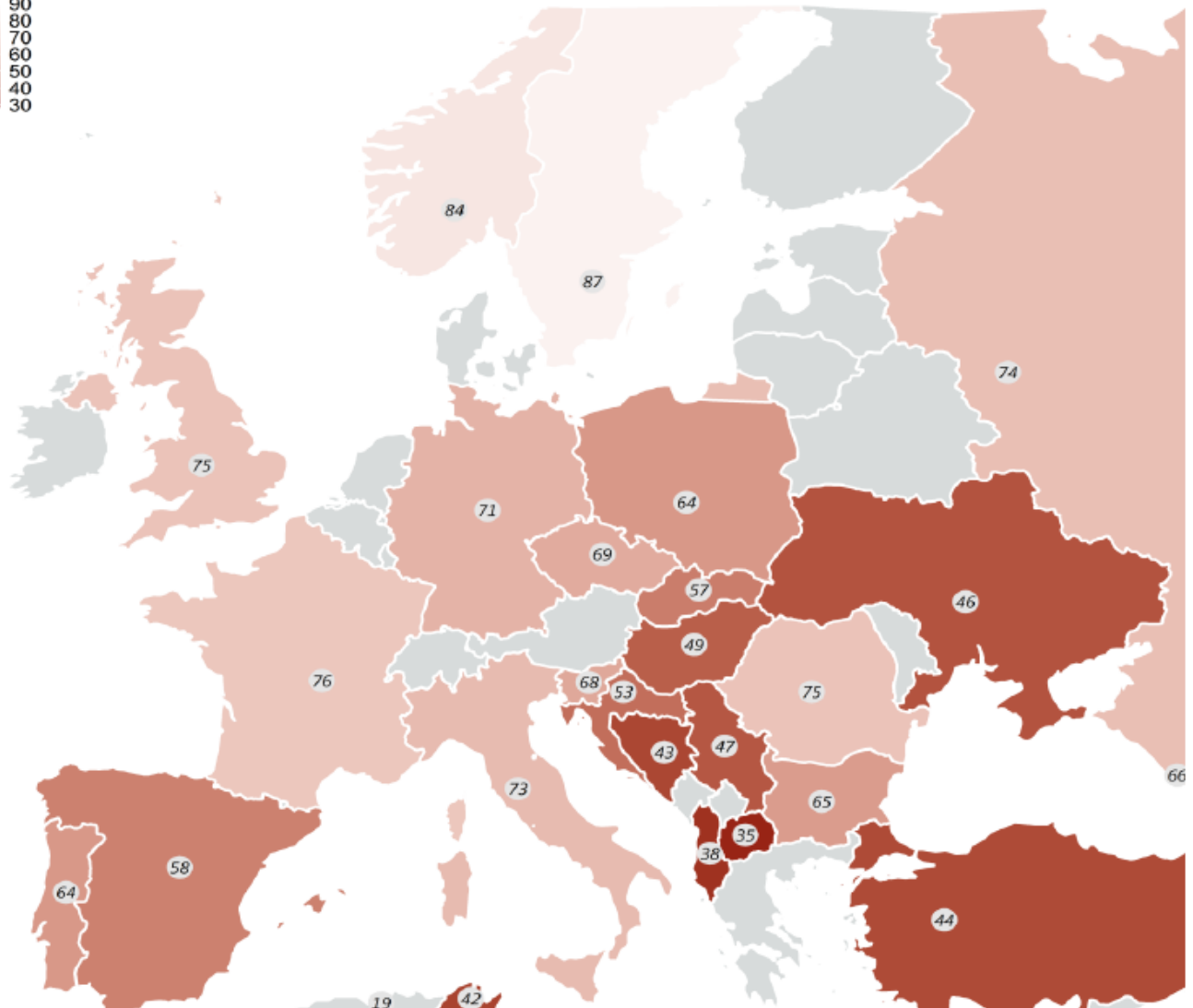
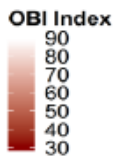
szerző: Bucsy Levente, 2015. szeptember 10., csütörtök 11:35, frissítve: csütörtök 11:53

Sereghajtók vagyunk az EU-ban a költségvetés átláthatóságát tekintve – állapítja meg egy, a magyar kormány tényadatait felhasználó, a világ 102 országát áttekintő tanulmány. Globális összevetésben öt afrikai ország is ver minket, köztük Uganda és Malawi, ugyanakkor néhány egyszerű, politikai döntéssel ingyen feljebb kerülhetnénk a ranglistán. Lássuk az International Budget Partnership legfontosabb megállapításait!

A világon vizsgált 102 ország közül 98-ban nincsenek megfelelő rendszerek a közpénzek hatékony és eredményes felhasználásának biztosítására – állapítja meg a washingtoni International Budget Partnership (IBP) 2015-ös felmérése, amelyben az idén először vették górcső alá Magyarországot is. A kutatás alapvetően eltér a Transparency International, a Freedom House és mások által korábban publikált, hasonlóan látszó tanulmányaitól, hiszen a vizsgált országok kormányai által visszaigazolt tényadatokon alapszik, amelyet egy 140 kérdéses ívre adott, bizonyítható válaszokból készített az IBP, ennek adatait használja ma már az OECD, a Bloomberg, de az IMF és a Világbank is. Ez azért fontos, mert a nemzetközi „pénzdonorok” is nyilvánvalóan pontosabb képet kell, hogy kapjanak az adott ország büdzséjének átláthatóságáról, mielőtt pénzügyi segítséget nyújtanak. Jöjjenek a részletek!

Magyarország eredményei nemzetközi összevetésben

– Hazánk a 100 pontos értékelési skálán 49-et ért el, ez a 102 országból a nem túl előkelő negyvenötödiket jelenti – tudta meg az MNO Romhányi Balázstól, az IBP magyar partnere, a Költségvetési Felelősségi Intézet ügyvezetőjétől. – A hivatalos kategória szerint „korlátozott” információt bocsát a kormány a nyilvánosság rendelkezésére. Sajnos ki kell mondani, ez az EU-tagállamok közül a legrosszabb – tette hozzá, azt azonban aláhúzta, a 28 uniós ország közül csak 15 vesz részt a felmérésben, igaz, a kimaradó 13 közül háttérszámítások szerint egyetlen olyan ország van, amelynek reális esélye van a listán mögöttünk végezni, ez Görögország. Ha a régiókat figyeljük (Lengyelországtól Bulgáriáig), még akkor is az átlag alatt tanyázunk.

Költségvetési átláthatóság index (KFIB)

Romhányi Balázs kedvenc példája Uganda, amely négy másik afrikai országgal szintén jobban teljesít Magyarországnál. – Most egy kicsit visszaestek, 62 pontjuk van, de Malawinak 65, a Dél-afrikai Köztársaságnak pedig 88 – illusztrálja tovább helyzetünket. De kiugróan érdekes Olaszország pályája is, amely nem volt túlzottan híres korábban az igazgatási fegyelemről, de három éve új felelősökre testálták a feladatot, akik elkezdtek komolyan venni a dolgukat.

Az összetevőkről a szakértő elmondta, nyolc költségvetési kulcsdokumentumnak kell meglennie a jobb helyezés eléréséhez:

- **költségvetési irányelvek**
- *költségvetési törvényjavaslat*
- *elfogadott költségvetés*
- *évközi jelentések*
- **havi/féléves jelentés**
- *zárszámadás*
- *ÁSZ-jelentés*
- **„polgárok költségvetése”**

– A nyolcból három (*fent félkövérrel jelölve*) nálunk nem is létezik. Az „irányelvek” volt, de megszűnt, a konvergenciaprogram és az úgynevezett tervezési körirat pedig tartalmilag – utóbbi például a makropálya hiánya miatt – nem is felel meg az irányelvek követelményeinek. Mi a Költségvetési Felelősségi Intézetnél **kormányzati adatok alapján készítettünk egy „polgárok költségvetését”**, ami közérthetően tartalmazza a számokat, az arányokat és a változásokat – jelezte Romhányi, aki megemlítette, hogy a kormányzat is tervez ilyen kiadni.

A kormány megjegyzései

– A költségvetési javaslat indokló része az intézkedések hatásait bemutatja-e?

Kormány: Az elmarasztalással egyetértenek, de vannak hatásvizsgálatok, részletei benne vannak az indoklásban. Konkrét hivatkozás nincs.

– Az új gazdaságpolitikai intézkedések bevételekre gyakorolt hatása?

Kormány: Lásd a fenti választ.

– Az aktuális év előtti kiadások programszintű bemutatása?

Kormány: A magyar költségvetés nem programszemléletű, hanem intézményközpontú.

– A tervezési köriratot publikálják-e?

Kormány: Igen. Ennek a határideje módosult.

Elfogadott költségvetés vonatkozásában a szakértő szerint „nagyon durván” el vagyunk maradva, valószínűleg még a szakembereknek sem tűnik fel, hogy az összegszerű táblázatok a költségvetés módosításaikor nem készülnek el újra, pedig ez szintén szükséges volna, emiatt is lehet, hogy egy-egy fejezetnél köszönőviszonyban sincs az elköltött pénz az eredeti táblázat előirányzati rubrikájában található számmal; az elfogadott költségvetésnek nincs funkcionális bontása, csak a benyújtottnak. Ez az elmaradásunk azonban rendkívül egyszerűen kezelhető lenne a kormányzat részéről. ÁSZ-jelentésben az EU-ban is jóknak számítunk, más kérdés Romhányi szerint, hogy az egészből mennyit értenek az

emberek, illetve mennyire vonták be őket az előzetes folyamatokba.

	Pontszám	EU	OECD	Régió	Világ
Átláthatóság	49				
Nyilvánosság bevonása	31				
Parlamenti felügyelet	58				
Számvevőszéki felügyelet	83				
		- Rosszabb	- Ugyanolyan	- Jobb	

A magyar eredmények nemzetközi összehasonlításban (KFIB)

Ajánlások

– Az első kézenfekvő: a kiemelt három dokumentumot készítse el Magyarország – ismerteti Romhányi az IBP vágyait. – A nyilvánosság bevonásával és a felügyelettel kapcsolatban is kaptunk ajánlásokat. Itt azt kell mondanom, az elsőben mindenki rosszul teljesít, 102 országból 95, de vannak országok, amelyek nálunk lényegesen jobbak a társadalom bevonásában, meghallgatások vannak a parlamentben, szakbizottságokban. Például az oktatási bizottságban a Klikkel kapcsolatban kézenfekvő volna más országokban, hogy oktatási szakembereket hallgassanak meg. A felügyelettel összefüggésben azt ajánlják, a parlament és a kormány között legyen párbeszéd már a benyújtás előtt is, ne nyúlként húzzák elő a kalapból a költségvetési törvény javaslatát, ne okozzon az „minél több” meglepetést. Idén valamicskét már lehetett sejteni a konvergenciaprogramból a makropályára vonatkozóan – fejtegeti a szakember.

A Költségvetési Felelősségi Intézetnek emellett saját javaslatai is vannak.

– Az egyik, hogy az elfogadott büdzséhez is ugyanúgy készüljenek el a táblázatok, mint amilyenek a benyújtotthoz is tartoznak, hogy a nyilvánosság is tudja, mihez viszonyul a zárszámadás. Javasoljuk továbbá, hogy amint az a legtöbb országban van, nálunk is legyen az NGM honlapján egy olyan aloldal, ahol az összes „PM”-dokumentum megtalálható. Mi ezt a munkát elvégeztük egyébként az NGM helyett, **a KFI honlapján van egy ilyen link**, ami alatt a tartalmakat folyamatosan bővítjük – jelezte Romhányi Balázs, aki szerint a keszekuszaságot jól jelképezi, hogy amikor márciusban a Magyar Államkincstárnak új honlapja lett, az összes addigi dokumentum elérési linkje megváltozott, ami rontja a folyamatos átláthatóságot.

Ha megmarad közpénz, az simán eltűnhet

Romhányi szerint az is üdvös volna, ha a nyilvánosságot az eddigiektől eltérő módon vonnák be a költségvetés készületi fázisába. Idén tavasszal már a szakemberekkel közös informális kávézás is elmaradt. Szerinte a költségvetés parlamenti felügyeletét radikálisan meg kellene erősíteni, hogy a kormány ne költhessen el nem kis összegű közpénzeket olyan célokra, amelyekről a parlament még csak nem is tárgyalt.

Ne lehessen például elfogadni 400 milliárd, de még 100 milliárd forintnyi biztonsági tartalékot; az „országvédelmi alap” például Romhányi szerint durván sérti a parlament költségvetéssel kapcsolatos jogait: úgy szól a paragrafus, hogy ha adott időpillanatban úgy tűnik, hogy a büdzsé számai rendben vannak, akkor a tartalék költhető. Hogy mire, erről egy vak hang nincsen a költségvetésben. Második példa: a maradványfelhasználás. Ma már az a szabály, hogy adott esetben a parlagrafűmentesítésre félretett, el nem költött egymilliárd forintot a kormány szabadon átcsoportosíthatja.

Az átláthatóság hiánya – foglalja össze Romhányi – természetesen sérti az

állampolgárok jogait, és bár a korrupció lényegesen összetettebb dolog az átláthatóságnál, utóbbi melegebb az előbbinek. S ha figyelembe vesszük, hogy az átláthatóvá tétel gyakorlatilag nem kerül pénzbe, ennél költséghatékonyabb korrupcióellenes eszköz nincs is.

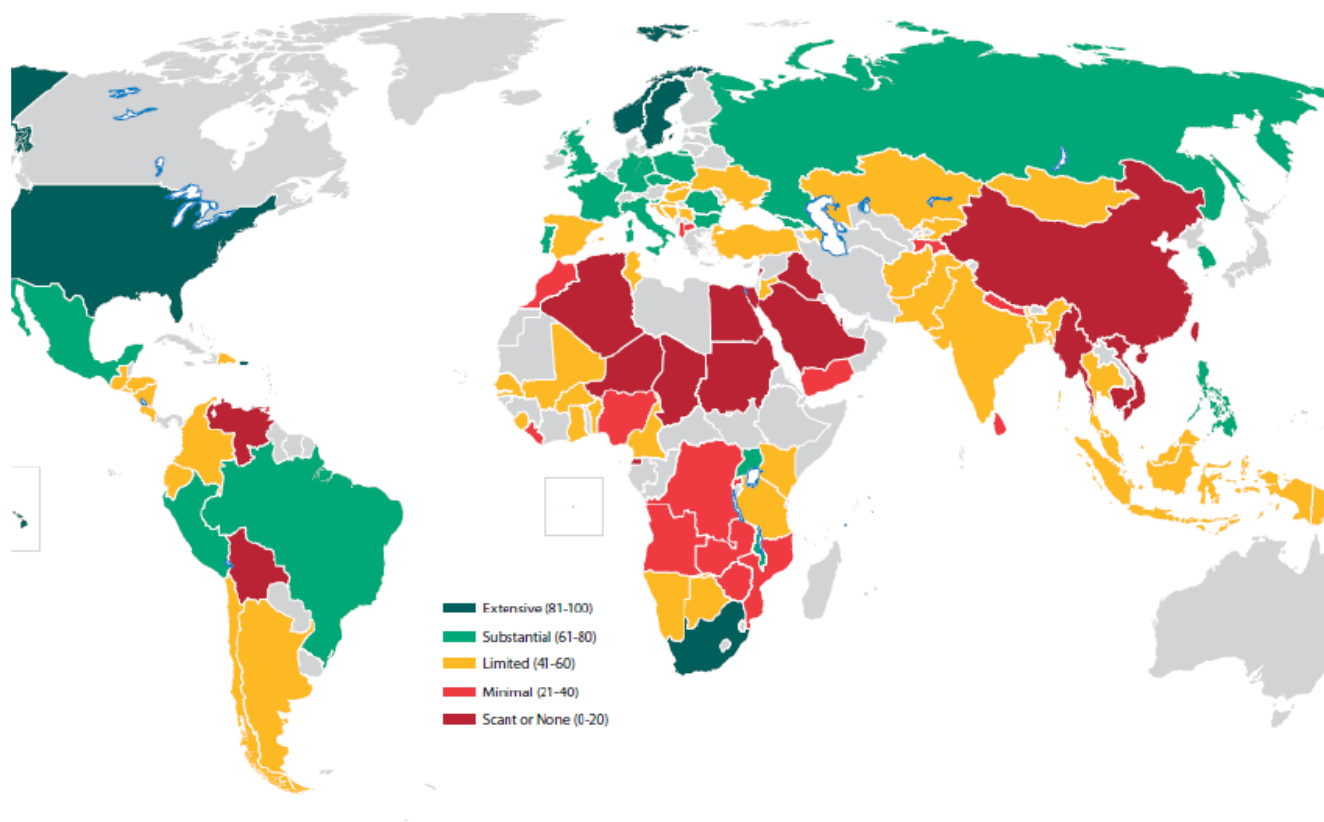
A magyar számszaki eredmények nemzetközi összehasonlításban

	Világ	EU	OECD	Régió	Magyar		Kérdések dbszáma
					pontszám	helyezés	
Vizsgált országok száma	102	15	23	13			
Átláthatóság (OBI index)	45	67	69	55	49	45	109
Költségvetési irányelvek	37	67	56	47	0	56-102	6
Költségvetési törvényjavaslat	48	67	70	54	57	44	54
Elfogadott költségvetés	74	87	83	87	50	85	6
Polgárok költségvetése	28	29	38	12	0	56-102	4
Évközi jelentések	57	81	82	74	70	48-51	9
Féléves jelentés	22	46	49	27	0	36-102	9
Zárszámadás	42	70	71	59	57	36-38	14
Számvevőszéki jelentés	41	68	71	66	76	14-18	7
A nyilvánosság bevonása	25	37	44	31	31	25-32	16
Parlamenti felügyelet	48	61	62	51	58	30-31	11
Számvevőszéki felügyelet	65	82	84	85	83	38	4

A most ötödik alkalommal összeállított jelentés a világon egyetlen, összehasonlítható adatokat tartalmazó felmérés, amely a költségvetési transzparenciát, az állampolgárok költségvetési folyamatba történő bevonását és az ellenőrző szervezetek (számvevőszék, parlament) szerepét elemzi, az önkormányzati és vállalati szféra költségvetési átláthatóságát nem vizsgálja.

A nemzetközi eredmények érdekesebbjei

Csupán 24 ország ért el 60 pont feletti eredményt a 100 pontos skálán, ilyen kevés kormány biztosít tehát elegendő információt az állampolgárok számára. Romhányi szerint aggasztó, hogy a világ népességének 68 százaléka él az elégtelen költségvetési információt közlétező 78 országban. Közülük 17 ország alig vagy egyáltalán nem tesz közzé adatokat. A vizsgálat ugyanakkor azt is megállapítja, hogy a transzparencia javuló tendenciát mutat, az átlagos pontszám ma már 45. A legnagyobbat előrelépők: Kirgizisztán, Tunézia, Francia Nyugat-Afrika.

Átláthatósági indexek (KFIB)

A felmérés azt is feltárta, hogy a törvényhozók munkáját gyakran nem támogatja elegendő kutatási és elemzési kapacitás, számvevőszéki minőségbiztosítás pedig alig-alig tapasztalható.

Összesen négy országról mondható el, hogy átlátható a költségvetése, ezek: Brazília, Norvégia, Dél-Afrika, USA. 32 ország teljesít az elszámoltathatóság mindhárom területén rosszul, ezek közt vannak olyanok is, nincsenek nyilvános költségvetési információk: Algéria, Bolívia, Kambodzsa, Kína, Egyenlítői Guinea, Fidzsi, Irak, Mianmar, Katar, Szaúd-Arábia.

Banai Péter Benő: Nem hivatalos a válaszoló

A vizsgálat kérdései magyar oldalról Banai Péter Benő államháztartási NGM-államtitkárhoz érkeztek, aki a köztvévén éppen csütörtök reggel beszélt a költségvetési törvényjavaslat átláthatóságáról.

– Nyilvános, bárki számára hozzáférhető a mintegy 1200 oldalas dokumentum, amely egy-két oldalba sűrítve összefoglalva is bemutatja a mintegy 17 ezer milliárdnyi közpénz felhasználását. Az a megállapítás, hogy az uniós országok közül Magyarországon a legrosszabb a költségvetési átláthatósági helyzet, félrevezető. A tényezők meglehetősen szubjektívek. Sokatmondó, hogy nem kötelező adatszolgáltatásról van szó, és nem hivatalos állami szervek vesznek részt benne. Vannak olyan, a kormánytól független hivatalos szervek, amelyek megnézik a költségvetést, így az Állami Számvevőszék, vagy a Költségvetési Tanács.

Magyarországon mindkét szervezet működik és nyilvános véleményt alkot a költségvetési javaslatról.

CTNETWORK

Philips PicoPix 3614

LED miniprojektor! Wifi, Android, 2 óra
akkumulátor, saját hangszóró. Most:
117.490Ft.-

miniprojektor.hu

Hozzászólások

Megtisztelő, ha cikkeinkhez hozzászól, és mi sem természetesebb, mint hogy sokféle vélemény helyet kaphat itt. A valódi vitát bátorítjuk, ugyanakkor a Magyar Nemzethez méltatlanul vaskos, személyeskedő, megbélyegző vagy becsmérlő bejegyzéseket kénytelenek vagyunk eltávolítani. Ha Ön ilyen megjegyzéssel találkozik, kérjük, ne hagyja szó nélkül, mert mostantól tehet ellene! A nyomógomb minden regisztrált és bejelentkezett felhasználónk eszköze arra, hogy soron kívül felhívja moderátoraink figyelmét a sértő bejegyzésekre. A vélemény szabad, a durvaság, a sértegetés nem.

Hozzászólások mutatása

